

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИК ЧАСУ

аудіовізуального комбінаторного словника "AUVIS" допомогло формуванню в них умінь вести АПОД, і підкреслили, що такі вміння сприяють розвитку основних професійних здібностей майбутнього лікаря ЗП. Робота зі словником покращила вивому у студентів та сприяла кращому запам'ятовуванню завдяки одночасній візуалізації та звукового супроводу медичної термінології чи словосполучення.

Висновок. Представлені у статті результати експериментального навчання та спостереження за його перебігом дає підстави стверджувати, що розроблена методика навчання майбутніх лікарів ЗП АПОДМ є ефективною. Результати проведеного експерименту підтвердили висунуту гіпотезу про те, що навчання майбутніх лікарів ЗП АПОДМ буде ефективнішим за таких умов: поетапної організації навчання майбутніх лікарів АПОДМ; розробка підсистеми вправ з використанням аудіовізуального комбінаторного

словника "AUVIS". Отримані результати відкривають перспективи подальшого теоретичного і практичного дослідження інших видів мовленнєвої діяльності для майбутніх лікарів ЗП.

1. Барковський В.В. *Теорія ймовірностей та математична статистика: [посібник] / В.В. Барковський, О.К. Лопатін – К.: СЛ, 2002. – 448 с.*

2. Беспалько В.П. *Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько. – М.: Наука, 2001. – 235 с.*

3. Гурвич П.Б. *Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков / П.Б. Гурвич. – Владимир: Изд-во Владим. пед. ин-та, 1980. – 104 с.*

4. Загвязинский В.И. *Как учителю подготовить и провести эксперимент: [метод. пособие] / В.И. Загвязинский, М.М. Потапкин. – М.: Пед. общество, 2005. – 144 с.*

5. Ляховицкий М.В. *Методика преподавания иностранных языков: [учеб. пособие] / М.В. Ляховицкий. – М.: Высш. школа, 1981. – 159 с.*

Стаття надійшла до редакції 16.04.2016

УДК 37.01.17

Ігор Сорокін, здобувач кафедри теорії та методики професійної освіти
Міжрегіональної Академії управління персоналом, м. Київ

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИК ЧАСУ

У статті розглядаються питання цілісності сучасного освітнього простору. Основну увагу акцентовано на інтеграційних процесах в освіті як пріоритетному вектору її модернізації та євроінтеграції.

Ключові слова: освітній процес, цілісність, інтеграція, модернізація, євроінтеграція.

Літ. 11.

Игорь Сорокин, соискатель кафедры теории и методики профессионального образования
Межрегиональной Академии управления персоналом, г. Киев

ВЕКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ: ОТВЕТ НА ВЫЗОВ

В статье рассматриваются вопросы целостности современного образовательного пространства. Основное внимание акцентируется на интеграционных процессах в образовании как приоритетном векторе ее модернизации и евроинтеграции.

Ключевые слова: образовательный процесс, целостность, интеграция, модернизация, евроинтеграция.

Ihor Sorokin, Applicant at the Department of Pedagogy and Methodology of Professional Training
Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv

VECTORS OF THE DEVELOPMENT OF MODERN EDUCATIONAL ENVIRONMENT: RESPONSE TO TIME CHALLENGES

The article deals with the integrity of the modern educational space. The main attention is paid to the integration processes in education as a priority vector of its modernization and European integration.

Keywords: educational process, integrity, integration, modernization and European integration.

Постановка проблеми. Трансформація сучасного освітнього середовища спрямована на перетворення освіти на систему, здатну до саморегуляції, відповідно до викликів часу. Сучасна освіта стрімко перетворюється на

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИК ЧАСУ

інноваційне середовище, яке продукує індивідів, здатних здобувати знання протягом життя, успішно застосовувати їх у практичній діяльності; свідомих, суспільно активних громадян, конкурентоспроможних на вітчизняному, європейському і світовому ринках праці.

Освіта стає гарантією забезпечення високих соціальних стандартів суспільного життя.

Реалізація зазначених для освіти завдань може здійснюватися різними шляхами: через розмаїття освітніх інституцій; форм, методів освітнього процесу; запровадження ефективного менеджменту тощо. Об'єднуючим феноменом вищезазначеного є цілісність освітнього процесу.

Мета статті. Визначити і схарактеризувати основні вектори розвитку сучасного освітнього середовища, і обґрунтувати чинники реалізації цілісності освіти як потреби часу.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Відтак, ефективність освітнього процесу забезпечується за умови, коли він реалізується у контексті цілісного простору. Освіта, орієнтована на формування не просто знаючого фахівця, а компетентного, тобто орієнтована на формування особистості того, хто вчиться, на забезпечення умов для формування ним власної траєкторії професійного становлення це сучасна освіта [1]. Найважливішим фактором реалізації освіти такого рівня є наявність цілісного освітнього простору, що реалізується на цільовому, змістовому, процесуальному рівнях. За наявності такого простору студент не прилаштовується під кожного викладача, особливості, а інколи і забаганки сформованого ним на занятті простору, нівелюючи своє "Я", а сповна реалізує себе.

Варто зазначити, простір освітнього закладу має бути цілісним, гуманітарно спрямованим. Основними суб'єктами його формування виступають викладачі і студенти, що працюють як "команда", системне утворення, об'єднане одними цілями, спільними загальними стандартами освітньої діяльності. Ефективність формування такого простору безпосередньо залежить від рівня сформованості освітнього простору у освітніх закладах. Саме на рівні освітнього закладу відбувається трансформація загальних державних стандартів у конкретну мету, органи управління забезпечують оптимізацію даного процесу, максимально враховуючи і особливості конкретного освітнього закладу [3].

Відповідно до викликів сучасного соціуму освітні заклади стають реальними співтворцями цілісного освітнього простору, а не просто "реалізаторами" заданих стандартів або запропонованої концепції освітньої діяльності.

Варто зауважити, саме на рівні конкретного регіону відбувається об'єднання наукового потенціалу і його спрямування на вирішення конкретних практико значущих завдань. Система в системі (простір в просторі), починаючи від мікропростору на рівні роботи викладача, факультету, ВНЗ, регіону – до простору державного, європейського [9].

Безконфліктна інтеграція у європейський освітній простір передбачає збереження національної, регіональної ідентичності, забезпечення науково обґрунтованого, логічно спроектованого переходу до заданих стандартів, з максимальною орієнтацією на особливості і реальний рівень освіти, що сформувалась в Україні.

Виклад основного матеріалу. Незаперечним є те, що інтеграція в європейський освітній простір має передбачати необхідність якісного формування освіти у державі. Сьогодні складним і нерідко проблематичним є процес переходу на нову формулу освітньої діяльності: сучасний педагог залишатись індиферентним або ігнорувати перехід на нові освітні стандарти не може; наукові напрацювання не можуть бути механічно перенесені в практику сучасної освітньої діяльності [5]. Продуктивна педагогічна діяльність творча за своєю суттю, вона неодмінно формується на основі "Я-концепції" і будь-які нововведення будуть мати позитивний ефект, якщо вони будуть "адаптовані до сформованого досвіду професійної діяльності. Будь-які нововведення, що диктуються "зверху", неодмінно вступають у конфлікт з реальним досвідом педагога або пригнічують особистісний компонент його діяльності, або визначаються як недієздатні і практично ігноруються. Є лише один спосіб зняття такого рівня конфліктної ситуації: поставити педагога в позицію реального суб'єкта реформування власної концепції, технології професійної діяльності в контексті нових освітніх стандартів. А таку роботу можна віднести до рангу повноцінної наукової діяльності, предметом якої виступає власна діяльність у комплексі всіх її складових: цілі, принципи, зміст, технології, діагностика, аналіз продуктивності і т.д.

На основі загальної логіки у кожного викладача має бути сформована своя програма перехідного періоду, так само як і своя програма підвищення рівня власної компетентності (відповідно до стартового рівня та особистісного потенціалу), забезпечення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. В такий спосіб, безвідносно до фаху, кожен педагог набуває реальну компетентність і долучається до наукового

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИК ЧАСУ

пошуку в галузі освітньої діяльності (освітнього процесу) [11].

Перехід до якісно нового цілісного освітнього процесу включає ряд пріоритетних функцій.

1. Вибудовується відповідна вертикаль наукової діяльності: від базових академічних інститутів, що розробляють фундаментальні проблеми освіти до наукових інститутів та освітніх центрів, що акумулюють найвищий потенціал відповідного регіону, до центрів наукової діяльності, зосереджених в навчальних закладах різних рівнів. У цій схемі уже закладений механізм трансформації високої теорії на рівень практичної діяльності з максимальним врахуванням її рівня та особливостей здійснення у кожному регіоні, освітньому закладі.

2. Викладач відчуває себе суб'єктом модернізації освіти, оскільки реально долучається через наукові центри на рівні освітніх закладів до процесу осмислення нових освітніх стандартів та проектування технологій їх реалізації в практиці професійної діяльності. Педагоги-практики отримують не просто визначені освітні стандарти та технологічні схеми їх реалізації, а долучаються до процесу їх визначення, неодмінно набуваючи відповідну теоретичну компетентність щодо конкретної проблеми.

3. Посилюється процес взаємодії різних гілок та рівнів наукової діяльності, оскільки всі вони об'єднуються навколо спільної програми переходу на стандарти інноваційної освіти, з'являється багато проблем, що стосуються неузгодженостей, браку відповідної інформації і загалом питань, що виникають в практичній діяльності і потребують відповідних трактувань, роз'яснень і, відповідно, додаткових досліджень. В ситуації, коли проблеми не можна вирішити на регіональному рівні, запити поступають до академічних інститутів. Така співпраця потрібна не лише освітнім закладам, а і академічним науково-дослідним інститутам, для того, щоб максимально орієнтуватись на фундаментальні проблеми масової освітньої практики, відповідно цілеспрямовуючи вектор пріоритетних наукових пошуків. За таких умов кожний освітній заклад буде реально відчувати значущість науки, її функції в удосконаленні освітньої системи.

4. Всі, без винятку, викладачі, вчителі, студенти стають дослідниками, долучаються до наукової діяльності. Ця проблема є особливо актуальною, оскільки саме дослідницька робота має найвищий потенціал професійного зросту і переважна більшість викладачів її реалізують лише на етапі написання дисертацій, а далі просто експлуатують сформовані компетенції. Що ж

стосується викладачів, що активно займаються науковою діяльністю за відповідним фахом, вони, як правило, характеризуються високим рівнем сформованості освітньої діяльності, відкриті до інновацій, мають власну програму професійного розвитку. Саме дослідницький потенціал особистості викладача обумовлює потребу у русі та розвитку за різними векторами, здатність до самотворення, формування власних позицій у професійній діяльності [11].

Зазначене інтенсифікує процес наукової, а значить і професійної взаємодії педагогів, що обумовлюється безпосередньо потребами діяльності, а професійне спілкування є потужним фактором формування цілісного освітнього простору в освітньому закладі, налагодження узгодженої взаємодії всіх викладачів як суб'єктів системи, забезпечення цілеспрямованості їх спільної діяльності та поступу до нових стандартів якісної освіти.

Отже, основи формування цілісного освітнього простору задаються на всіх рівнях. Системотвірним елементом виступає наукова діяльність (як базовий механізм оптимізації освітньої діяльності), яка не лише має зазначений вище потенціал інтеграції всіх складових простору, а і теоретично обґрунтовує сам процес сходження до нової освіти, долучаючи всіх суб'єктів освітньої діяльності до наукового пошуку, формуючи науково вивірені програми модернізації професійної діяльності як на рівні навчального закладу, так і кожного викладача, зокрема [6].

Цілком доведеним і науково обґрунтованим є факт, що одним з найбільш суттєвих недоліків, що обумовлюють низьку продуктивність традиційної освітньої системи, є дезінтеграція її елементів. Процес дезінтеграції можна прослідкувати як по горизонталі, що відображає основні принципи формування змістових модулів навчальних курсів, так і по вертикалі, що фіксує зв'язок елементів системи професійної підготовки спеціаліста, зокрема, навчальних дисциплін і їх орієнтованість на логіку професійного становлення майбутнього фахівця в рамках вищої освіти.

Професійна підготовка спеціаліста буде продуктивною лише за умови, коли вона буде сформована як реальна система, всі компоненти якої будуть максимально інтегровані в єдине ціле і орієнтовані на реалізацію базових професійно значущих цілей. Кожен навчальний предмет має формувати свою змістову та процесуальну основу з урахуванням фахової спеціалізації професійного навчання [2].

Інтеграція має здійснюватись як на змістовому, так і процесуально-діяльнісному полі, і в її основі повинна бути висока мета – формувати особистість студента, здатного до самореалізації у процесі професійного становлення [4].

Інтеграційні процеси, спрямовані на формування цілісного освітнього простору реалізуються на 2-х рівнях: інтеграція змісту навчальних дисциплін, що здійснюється перш за все за цільовим спрямуванням (формування образу майбутньої професії та ставлення до неї); формування професійного світогляду та мислення, власної методики та стилю професійної діяльності; інтеграція в процесуальному аспекті, що передбачає формування єдиної для всіх навчальних дисциплін концепції освітньої діяльності. Освіта трактується як цілісний простір, що функціонує за єдиними законами, з дотриманням єдиних визначених для всіх принципів. Вони диктуються не кожним викладачем, в залежності від його характеру та уподобань, а логікою освітнього процесу та базовими критеріями його продуктивності [11].

Смислова, змістова, методична побудова цілісного освітнього процесу системи професійної підготовки, зокрема педагога може бути здійснена на основі принципів: принцип інтеграції всіх суб'єктів професійної підготовки спеціаліста (навчання, виховна діяльність, практика, самостійна робота, наукова робота) і підпорядкування їх основним стратегічним цілям формування особистості спеціаліста та його професійної діяльності; принцип поетапної реалізації підготовки спеціаліста через виділення системоутворюючих блоків професійно значущих знань, вмінь, особистісних якостей і структурування їх на основі логіки формування професійної діяльності; принцип забезпечення суб'єктивності позиції студента в структурі його професійного становлення на основі: а) максимального усвідомлення студентом сутності процесу його професійного становлення: змісту, логіки, реального бачення кінцевих результатів підготовки, що в повній мірі визначають рівень компетентності спеціаліста в його майбутній професійній діяльності; б) активізації процесів професійного та особистісного самопізнання, самовизначення, саморозвитку, формування самостійної пізнавальної діяльності [10].

Зауважимо, пріоритетним є принцип інтеграції всіх навчальних дисциплін, що вивчаються студентом і формування цілісного навчального простору, підпорядкованого комплексу професійно значущих цілей і означеного чіткою логікою процесу оволодіння професією.

Зазначене стосується зв'язків в рамках циклів

навчальних дисциплін та їх загальної орієнтованості на кінцеві професійно значущі цілі освітньої системи. Так, особистісна зорієнтованість освітнього процесу вищого навчального закладу передбачає “індивідуальну траєкторію руху кожного студента на шляху до досягнення проміжних та кінцевих цілей професійної підготовки” [8]. Це може бути можливим лише за умови, коли студент зможе сформувати свою стратегію освітньої діяльності, що акумулює в собі процеси цілеутворення, самопізнання та самовизначення, вибору методів, форм, а також режиму роботи, оптимальних для нього, орієнтованих на його особистісний потенціал. Звісно, це є масштабні реформації, що передбачають перехід на нову освітню формулу, за якою студент з позиції виконавця, що працює за єдиною, спільною для всіх навчальною програмою, переходить на позицію активного суб'єкта, творця індивідуальної програми з доміантою елементу професійного саморозвитку. Найбільшу цінність зазначеного вбачаємо у тому, що у такий спосіб формується індивідуальний стиль майбутньої діяльності, що виступає абсолютною ознакою професіоналізму будь-якого спрямування; формуються механізми саморегуляції освітньої діяльності, що здатні забезпечити неперервність подальшого процесу професійного становлення, саморозвитку у всіх значущих для фахівця аспектах [7].

Важливо визначити інтегруючі блоки, що в найбільшій мірі відображають сутність професії і можуть творити реально діючу систему, тобто займати статус системоутворюючих; ключові компетенції, як основу забезпечення адекватної цільової спрямованості системи професійної освіти фахівця. Без сумніву, орієнтація на компетентність докорінно змінює суть системи професійної освіти, проектує принципово інший кінцевий її результат, практично зорієнтований якісний вимір.

Висновок. Таким чином, цілісність у сучасному освітньому просторі, цілісність освітнього процесу у закладах освіти є пріоритетною складовою якості сучасної освіти.

1. Бех І.Д. *Життя особистості у духовному діапазоні* / І.Д. Бех // *Рідна школа*. – К.: 2009. – №11. – С. 7 – 17.

2. Вакарчук І. *Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи* / І. Вакарчук // *Вища школа*. – 2008. – № 3. – С. 3 – 18.

3. Журавський В.С. *Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні* / В.С. Журавський // *Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Ін-т вищої освіти АПН України*. – К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2003. – 416 с.

ЦІЛІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ІНФОРМАТИКИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

4. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи). – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
5. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000рр.). – К., Видавничий дім “Альтернативи”, 2000. – 360 с.
6. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. – Х.: Основа, 2000. – 240 с.
7. Ніколаєнко С.М. Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні. Парламентські слухання про вищу освіту // Педагогіка толерантності. – 2004. – № 2 – 3. – С. 104 – 116.
8. Огнев'юк В.О. Філософія та її місце в обробці наукових досліджень феномену освіти / В.О. Онев'юк // Освітологія. Польсько-український журнал. – 2012. – ч. I. – С. 69 – 75.
9. Сисоєва С.О. Сфера освіти як об'єкт дослідження / С.О. Сисоєва // Освітологія. Польсько-Український журнал. – 2012. – ч. I. – С. 22 – 25.
10. Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти України: європейський вимір / авт. кол.: В. Андрущенко (керівник), М. Бойченко, Л. Горбунова, І. Надольний та ін. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 220 с.
11. Франчук Т.Й. Цілісний освітній простір: педагогічні основи його формування: монографія / Т.Й. Франчук; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Поділ., 2009. – 244 с.

Стаття надійшла до редакції 31.03.2016

УДК 373.5.016:004

Яніна Донченко, аспірант кафедри педагогіки вищої школи
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”

ЦІЛІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ІНФОРМАТИКИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

У статті розглянуто генезу цілей шкільного курсу “Основи інформатики та обчислювальної техніки” в загальноосвітніх школах України. Виявлено якісні зміни в парадигмі ціленаправлення шкільного курсу інформатики. Підкреслено вплив соціально-економічних чинників, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій на зміст курсу “Основи інформатики та обчислювальної техніки”. Визначено пріоритетні завдання шкільного курсу інформатики в системі загальної освіти.

Ключові слова: шкільний курс інформатики, цілі виховання, цілі навчання, інформатика.

Літ. 8.

Яніна Донченко, аспірант кафедри педагогіки вищої школи
ГВУЗ “Донбасский государственный педагогический университет”

ЦЕЛИ ШКОЛЬНОГО КУРСА ИНФОРМАТИКИ: РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ АНАЛИЗ

В статье рассмотрен генезис целей школьного курса “Основы информатики и вычислительной техники” в общеобразовательных школах Украины. Выявлено качественные изменения в парадигме целенаправленного школьного курса информатики. Подчеркнуто влияние социально-экономических факторов, развитие информационно-коммуникационных технологий на содержание курса “Основы информатики и вычислительной техники”. Определены приоритетные задачи школьного курса информатики в системе общего образования.

Ключевые слова: школьный курс информатики, цели воспитания, цели обучения, информатика.

Yanina Donchenko, graduate student of the
Department of Pedagogic of Higher Education
Higher Educational Institution “Donbass State Pedagogical University”

THE OBJECT OF THE SCHOOL COURSE “COMPUTER SCIENCE”: A RETROSPECTIVE ANALYSIS

The article describes the genesis of the objectives of the school course “Computer science” at secondary schools of Ukraine. The major qualitative changes in the whole paradigm of school course have been characterized. The impact of information and communication technologies and other socio-economic factors on the genesis of the technique of the development of the course “Computer Science” is emphasized. The article defines the priority tasks of the school course “Computer Science” in general education.

Keywords: computer course, education objectives, learning objectives, computer science.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Формування нових наукових галузей, актуальних для функціонування і розвитку суспільства формує суспільну потребу в нових навчальних загальноосвітніх дисциплінах. Такою дисципліною у ХХ ст. виступила інформатика, вплив якої на систему освіти, її зміст, мету і результати неможливо недооцінити. Аналіз